

เห็นแก่ได้

พระอาจารย์สงบ มนฺตสนฺโต

เทศน์พระ วันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๗

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมเนอะ ฟังธรรมเพื่อสัจธรรม เพื่อเป็นความจริงของเราขึ้นมา ธรรมะกว่าจะได้มาไม่ใช่ของง่าย ครูบาอาจารย์ท่านจะผ่านของท่านมานะ ท่านผ่านมาด้วยความทุกข์ความยากมาก

เวลาหลวงตาท่านพูดถึงหลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่น เห็นไหม อยู่ในป่าในเขาเหมือนเศษคน คำว่าเศษคน ไม่มีใครดูแล ไม่มีใครสนใจ แม้แต่ห่มผ้าสีคล้ำๆ ไปที่ไหนมีแต่คนวิ่งหนี เรียกว่าผีบุญๆ เขากลับของเขา เขากลับ เขาไม่เข้าใจเรื่องกรรมฐาน เขาไม่เข้าใจเรื่องปฏิบัติ เขาไม่เข้าใจหรอก ถ้าเขาไม่เข้าใจเขาอยู่ศึกษาธรรม ศึกษา เห็นไหม เวลาศึกษาๆ แล้วทางอีสานเวลาสึกไปเขาเรียกอะไรของเขานี้ นึกไม่ออก

ศึกษาก็ศึกษาไปอย่างนั้น แต่เวลาเป็นความจริง ความจริงมันเป็นขึ้นมาไม่ได้ มันขึ้นมาไม่ได้เพราะอะไร เพราะไม่มีความจริง แต่เวลามีความจริงนะ เวลาครูบาอาจารย์ท่านออกประพฤติปฏิบัติ เวลาเข้าป่าเข้าเขานะ ไปอยู่ในที่สงัดในที่วิเวกมันขาดน้ำ พอมันขาดน้ำขึ้นมา นะ เวลาลงมา ลงจากเขาไป ลงจากเขาไปตัดกระบอกไม้ นะ ไปสรงน้ำ สรงน้ำเสร็จแล้วเอากระบอกน้ำนั้นบรรจุน้ำเอาขึ้นมา เอาขึ้นมาเอามาไว้ใช้ พอขึ้นไปถึงที่พักนะ เหยื่อโซกเหมือนเดิม แต่มันก็ต้องทำของมันอยู่อย่างนั้นนะ เพราะอะไร เพราะเราอยู่ป่าอยู่เขาไป

เราอยู่มาด้วยกรรมฐาน กรรมฐานเขากระเหม็ดกระแหม่ เขาประหยัด เขามัธยัสถ์ เพราะอะไร เพราะว่าสิ่งนี้ คุณ เวลาครูบาอาจารย์ท่านผ่านวิกฤตอย่างนั้นมาแล้ว เวลาท่านไปอยู่ที่ไหนท่านถึงวางข้อวัตรไว้ เพื่ออะไร เพื่อประหยัดมัธยัสถ์ ความว่าประหยัดมัธยัสถ์นะ ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่ฟุ้งเฟ้อเห่อเหิม

หัวหน้าก็หามาตี อ้าว หามาเพื่ออะไร ก็พระเจ้าจะใช้สอยแล้วเป็นไรล่ะ ก็ใช้สอยไป ก็ใช้สอยแบบกิเลสไป ใช้สอยแบบเห็นแก่ตัวไป ใช้สอยแบบเป็นภาระคนอื่นไป แต่ถ้ามันใช้สอยโดยประหัตมัจฉัตถ์มันก็เป็นไป

แล้วมันประหัตมัจฉัตถ์ อย่างนั้นก็ไม่ต้องทำดี แล้วให้รดน้ำทำไม ให้ดูแลต้นไม้ทำไม เอ้า ก็มันยังมีรังมีรัง เวลาไปหาอุปัชฌาย์ยกเข้าหมู่บ้านปิดโต อามะ กันเต สังกาญ อามะ กันเต ของมิงเฮอร์อ กรับของผม ผมหามาเอง แล้วยกเข้ามาหมู่บ้านแล้วหามาที่จะใช้สอยก็จะใช้สอยแล้วทำไมต้องมาประหัตมัจฉัตถ์ล่ะ ประหัตมัจฉัตถ์ก็เพื่อหัวใจมิงไป เพื่อหัวใจคนของเราไป ถ้าหัวใจมันเป็นธรรมขึ้นมา มันไม่เห็นแก่ได้ ทำสิ่งใดมันต้องนึกถึงหัวอกคนอื่น คนอื่นเขาชวนขวยมาขนาดไหน เขาจับผิดชอบมาขนาดไหน ทำอะไรทั้งๆ ข้างๆ ทำอะไรไม่จับผิดชอบ ทำอะไรไม่มีประโยชน์กับสิ่งใดเลย แล้วบอกจะเป็นนักปฏิบัตินะ เอาอะไรมาปฏิบัติ

ครูบาอาจารย์ท่านอยู่ป่าอยู่เขานะ นี่เวลาไปเยี่ยมกัน นี่อาจารย์เล่าให้ฟัง ไปเยี่ยมเขาจุดสำห้ไปชวนขวยเอาน้ำมา ๑ กุ ๑ กระป๋องเอาไว้ใช้ทั้งวัน พระไปเยี่ยมไป ไปถึงก็น้ำอยู่ไหน เอามาล้างหน้า ล้างเท้า ไอ้พระที่อยู่นั่นมันตกใจเลยนะ เพราะของนี่กว่าจะลำเลียงขึ้นมา เอามาไว้ใช้ทั้งวันไป เพราะพุงนี่เข้าเขาใช้องค์เดียว อยู่องค์เดียว เวลาไปไอ้ที่ไปก็สะเหล่เลย ไปถึงเอาน้ำมาใช้หมดเลย แล้วพุงนี่ใช้อะไรต่อ ไอ้คนไปมันไม่รู้เรื่อง ไอ้คนที่อยู่นี่เขาอยู่ของเขา เขาอยู่ด้วยความสงบความวิเวกของเขา ความสงบวิเวกของเขาๆ จะหามาได้อย่างไร นี่ความเป็นอยู่มันเป็นความจริงอย่างนั้น

แล้วเวลาเราไปเรามีน้ำใจไหม? ทำไมจึงเกียจจี้ร้านขนาดนั้น ทำไมเห็นแก่ได้ขนาดนั้น เอาแต่รัดแต่เปรียบของตัว ทั้งเลย เปิดทิ้งไว้อย่างนั้น แล้วเปิดทิ้งไว้ทำไม ก็รดน้ำต้นไม้ไป ก็ความชุ่มชื้นไป ก็ชุ่มชื้นเฉพาะที่อยู่อาศัยของเราใช้ไหม แล้วที่อื่นให้มันแห้งแล้งใช้ไหม แล้วน้ำนี้ได้มาจากไหน น้ำนี้ได้มาจากศรัทธา ศรัทธาเขาสนับสนุน แล้วให้พระเจ้าจัดการหามา หามาเพื่อใคร ก็หามาเพื่อสงฆ์ หามาเพื่อหมู่คณะ

แล้วเพื่อสงฆ์ เวลาเขาเห็นไหม ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา อุบาสก อุบาสิกา เขามาเขาใช้สอยของเขา น้ำใช้ น้ำฉน น้ำเจียงเท้า เราต้องทำข้อวัตรปฏิบัติของเรา เห็นไหม เย็นขึ้นมาเราทำข้อวัตรปฏิบัติของเรา น้ำล้างบาตร น้ำล้างเท้า น้ำต่างๆ เราทำของเรา

ไว้ นี้บุพพสิกขาไปเปิดสิ เราก็ทำตามบุพพสิกขาทำตามครูบาอาจารย์ไง ทำตามที่หลวงปู่ มั่นท่านวางข้อวัตรไว้ไง เราไม่ได้เอาใจใคร เวลาโยมเขามาวัด เห็นใหม่ เขาบอกนี่ห้องน้ำ เขาไม่กล้าใช้เพราะพระเป็นคนทำความสะอาด พระทำความสะอาดพระทำเสร็จแล้วก็ จบ มันเป็นข้อวัตรของพระ โยมมานะโยมมาถ่ายทุกข์ โยมเข้ามาในวัดมาใช้สอย เห็นใหม่ ใช้ถ่ายทุกข์อันนั้นมันก็เป็นกิจกรรมเป็นสิ่งที่เราไปใช้สอยในของที่เกิดศรัทธาไทย

นี่มันเป็นบุญกุศลของเขา มันเป็นบุญกุศลของผู้ที่สนับสนุนมา แล้วพระมีข้อวัตร ปฏิบัติมา พระก็เป็นพระที่ไม่ใช่วัดร้าง วัดที่มีข้อวัตรปฏิบัติไม่ใช่วัดร้าง เป็นวัดที่มีภิกษุ อยู่ ภิกษุเห็นภัยในวิภวสงสาร ภัยในวิภวสงสาร เห็นใหม่ ในเมื่อเราเลี้ยงชีพด้วยปลีแข่ง เรา ต้องบิณฑบาตเลี้ยงชีพ เลี้ยงชีพขึ้นมา เราบิณฑบาตมาเพื่อปัจจัยเครื่องอาศัย ที่นี้เขามาฟัง ธรรมของเขา เขามาใช้สอยของเขา นี่หน้าที่ของเขา แล้วพอใช้ไม่ได้ นี่กิจกรรมมัน คลุกเคล้าไ้

มันเป็นต่างกรรมต่างวาระ ต่างกรรมต่างวาระ วาระของสงฆ์ วาระของข้อวัตร ปฏิบัติของเรา เราทำตามหน้าที่ของเรา เราทำเพื่อบูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตามธรรมวินัย ธรรมวินัย เห็นใหม่ วัฏฏ์วัตร วัตรในห้องส้วม นี่วัตรในโรงทาน วัตรใน ศาลา วัตรในสิ่งที่เราใช้สอยของเรา นี่มันมีวัตรปฏิบัติของมัน หน้าที่ใครหน้าที่มัน แต่ หน้าที่ใครหน้าที่มัน เวลาสิ่งที่มานี้มันรู้จักใหม่ละ

ถ้ามันเป็นธรรมนี้ อย่าเห็นแก่ได้ๆ เห็นแก่ได้คือมันจีเกียจ เห็นแก่ได้คือจะเอา สะดวกสบายของตัวเอง เห็นแก่ได้มีสิ่งใดสะสมไว้ไม่คิดถึงหัวอกของคนอื่น หัวอก คนอื่นเขาทำอย่างไรมา เขาแสวงหามา เขามาหาเพื่อใคร เขาใช้สอยของเขาใช้ใหม่ เขาหา มาเพื่อใคร ขึ้นไปอยู่บนแท่งนี้มันของใคร เป็นของส่วนรวม นี่เขามีน้ำใจ ของเขาหา มาเขาไม่หามาเก็บสะสมไว้ใช้ของเขาคนเดียว เขาหาหาเพื่อขึ้นสู่เป็นส่วนกลาง แล้ว ส่วนกลางใช้สอยกันใครเป็นคนใช้สอย เวลาบอกว่าจะทำบุญกุศลแล้วบอกว่าสิ่งนี้หา มาที่จะมาตระหนี่ใช้ใหม่? หาเวลาใช้สอยก็จะมาตีโพยตีพายเอาอะไร มันไม่ได้ตีโพยตี พาย

ถ้าใครเคารพธรรมวินัย ใครเคารพองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หน้าที่ใคร หน้าที่มันทำตามหน้าที่นั้น ถ้าหน้าที่ใคร เห็นใหม่ คุณใช้เวลาบวชเป็นพระเป็นหมู่สงฆ์ เห็น

ไหม สังฆะคือสงฆ์ สังฆะสงฆ์ก็เหมือนมนุษย์ มนุษย์คนหนึ่ง เห็นไหม ร่างกายของมนุษย์มันก็มีอวัยวะทั้ง ๓๒ นี่สิ่งต่างๆ อวัยวะถ้ามันไม่พิการมันก็ทำให้ร่างกายนี้ไม่เจ็บไข้ได้ป่วย นี่แม้แต่หนามที่มันเท่าขึ้นมาการก้าวเดินมันก็ไม่สะดวกอยู่แล้ว วิกลวิการไปทั้งร่างกายเลย

นี่ก็เหมือนกัน คนๆ เดียวมาวางคนอื่นอยู่ได้อย่างไร คนเขาใช้สอยร่วมกัน เขาทำร่วมกัน กิจกรรมร่วมกัน แล้วเราเอาไปฟุ่มเฟือยอยู่คนเดียว ด้วยความสะดวก ด้วยความมั่งง่าย ด้วยความเห็นแก่ตัวเห็นแก่ได้ ก็เลยเห็นแก่กิเลส มันเป็นเรื่องของกิเลส ตัณหาความทะยานอยาก มันไม่ใช่เรื่องของธรรม ถ้าเรื่องของธรรม เห็นไหม เราต้องดูแลรักษา คำว่าดูแลรักษา เอาของของสงฆ์ไปใช้ไม่เอากลับมาคืนสงฆ์เป็นอาบัติปาจิตตีย์

เวลาสมัยพุทธกาล พระออกพรรษาแล้วเขาวิเวกของเขาไป แล้วของสงฆ์เขามีหมอนมีมุ้งมีเตียง เขาเก็บไว้ เขาผูกไว้ตามเรือนว่าง พระไปนี่เป็นของของสงฆ์ ไปถึงก็ไปแก้ออกมาใช้ เวลาจากไปไม่เก็บนะหนุมันกัด ถ้าไม่แขวนไว้ปลวกมันขึ้นต่างๆ เป็นอาบัติทั้งนั้น ของของสงฆ์คือของส่วนกลางเอาไปใช้ ใช้แล้วมันต้องเก็บเข้าที่เข้าทาง เอาไปใช้แล้วต้องรู้จักรักษา นี่ก็เหมือนกัน พระที่เขาเป็นธรรมๆ นี่เขาเป็นธรรม เห็นไหม

ในเมื่อสร้างวัดขึ้นมา สงฆ์จากจตุรทิศที่ยังไม่ได้มาขอให้มาเถิด ที่มาแล้วขอให้อยู่ด้วยความร่มเย็นเป็นสุข แล้วมันร่มเย็นเป็นสุขไหม? ถ้าเราร่มเย็นเป็นสุขทำไมมันติดขัดกันไปหมดล่ะ ถ้ามันร่มเย็นเป็นสุขมันต้องไม่ติดขัดกันเลย เห็นไหม ธรรมไม่มีสิ่งใดที่มันขัดมันแย้งกัน มันต้องไปทางเดียวกัน เห็นไหม ทางเดียวกัน คนมีน้ำใจเขาแสวงหามาก็แสวงหามาเพื่อพวกเราทั้งนั้นนะ แล้วเราจะใช้สอยเราคิดถึงน้ำใจเขาไหม? เขาเสียสละมาทำให้เรา นี่คิดถึงน้ำใจเขาไหม?

แล้วไอ้ของเรานี้มันยังมีรังมีรัง นกเห็นไหม เวลามันจับคู่มันจะวางไข่ มันต้องสร้างรังของมัน มันต้องดูแลรังของมัน เพื่อความปลอดภัยของไข่ ปลอดภัยของลูกน้อยของมัน เพื่อจะหาเหยื่อมาป้อนลูกของมัน นี่ก็เหมือนกัน เราดูแลรักษาแค่รอบกฐิเรานี้ แค่ว่าที่อยู่อาศัยของเรานี้ สิ่งที่ดีมันไม่ใหญ่เราอาศัยความร่วมมือจากมัน ทำไมเราดูแลมันไม่ได้ ถ้าดูแลมันได้ ดูแลมันเป็นประโยชน์เพื่อใครล่ะ

นี่ของของสงฆ์ เพราะเรามาแล้วมันก็มีอยู่แล้วใช่ไหม? มีอยู่แล้วใครเป็นคนทำ นี่ก็ภิกษุสงฆ์ที่อยู่ก่อน ภิกษุสงฆ์ที่อยู่อดีตมาท่านได้สร้างมา เหมือนเราถ้าไม่มีหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นทำความมั่นคงความศรัทธาไทยให้มั่นคงมาอย่างนี้ ธรรมเนียมเราจะไปปฏิบัติที่ไหน? ไปอยู่ที่ไหน เคี้ยวนี้ปฏิบัติต้องขออนุญาตนะ จะเข้าป่าเข้าต้องมิขออนุญาตเชียว แล้วจะคิดกันอย่างนั้นไหม ถ้ามันไม่มีครูบาอาจารย์ที่ทำมา ไม่มีครูบาอาจารย์ที่ถากที่ถางมาเป็นร่องรอยมา เราจะมีโอกาสได้ปฏิบัติอย่างนี้ไหม? เวลาเรามาบวชแล้วเราได้มาปฏิบัติเราได้นึกถึงไหม? นึกถึงหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น นึกถึงครูบาอาจารย์ของท่านวางแนวทางมาท่านเปิดเป็นรากฐานมา วางรากฐานไว้ให้เราได้เดินนี้ เรานึกถึงไหม?

ทำไมเวลากิเลสในหัวใจนี้สิ่งที่กิเลสในหัวใจที่เราจะมาชำระล้างกันอยู่ ถ้าชำระล้างกันอยู่ แล้วเวลามันแสดงออกมานี้ทำไมไม่มีสติยับยั้ง เห็นแก่ได้ แล้วมันไม่ได้พอเห็นแก่ได้มันเป็นกิเลส

สิ่งที่เปื้อนพิษเป็นภัยนี้ เราไปฝากใคร ใครเขาอยากได้ เขาอยากได้ความดีทั้งนั้น เขาอยากได้ความดี เขาอยากได้กุศล เขาอยากได้ความร่มเย็นเป็นสุข เขาอยากได้ความสามัคคี เขาอยากได้ความเอื้อเพื่อ เอื้อเพื่อมีน้ำใจต่อกัน ของดีใครก็รู้ สิ่งที่เป็นความดีใครก็รู้ แล้วเขาทำความดีกันไว้แล้ว เรามาใช้ประโยชน์ มันไปเกิดไปขวางเขา นี่มันเป็นความดีตรงไหน

นี่ไง ก็เห็นแก่ได้ไง เห็นแก่ได้อยู่คนเดียว ไปทำลายคนอื่นทั้งนั้นเลย แล้วคนอื่นเขาทำกันมา เขาทำกันมาเขาทำอย่างไร นี่ไง สิ่งที่เป็นสังฆะ สิ่งที่เป็นหมู่คณะที่จะเป็นความร่มเย็นเป็นสุขเพราะอะไร เพราะเขามีทิวฐิเสมอกัน มีความเห็นเหมือนกัน เขาถึงอยู่ด้วยกันร่มเย็นเป็นสุข เพราะเขามีทิวฐิเหมือนกัน เขายอมรับกฎกติกาเหมือนกัน นี่สิ่งที่เหมือนกัน ความเห็นเหมือนกัน ทิวฐิเหมือนกัน ความคิดความเห็นเสมอกัน ความอยู่ด้วยกันมันไหลลื่นไปหมดเลย

ทิวฐิไม่เหมือนกัน ความเห็นไม่เหมือนกัน ของเขาเรียบร้อยอยู่แล้ว แล้วเรามาเห็นไหม เป็นวรรคเป็นตอน ทำให้เขาสะดุดไป แล้วทุกอย่างติดขัดไปหมดเลย นี่ไง เพราะร่างกาย สังฆะคือสงฆ์ เห็นไหม ก็มนุษย์คนๆ หนึ่ง ถ้ามันเจ็บไข้ได้ป่วยอะไรวิธีการไปก็ต้องซ่อมต้องแซมต้องรักษาพยาบาลเพื่อให้กลับมาเป็นปกติ

นี่ก็เหมือนกัน สงฆ์เหมือนกัน เป็นอย่างนี้มาตลอด ทำไมมันเป็นซ้ำเป็นซาก ทำไมหัวใจมันเป็นอย่างนี้ แล้วเป็นอย่างนี้เพราะอะไร เพราะความเคยชินไง ทำเพราะมันเป็นทีลัปไม่มีใครรู้กับเราไง มันจะไม่รู้ได้อย่างไร ทีลัปมึงเอามาจากไหน คุณี คุณีไฟ ไฟเห็นไหมที่มันมาตามสายส่งนะ ถ้ามันช็อตที่ใดที่หนึ่งมันก็ทำให้ทั้งอำเภอทั้งบริเวณนั้นไม่มีไฟใช้เหมือนกัน ถ้าเป็นไฟในทางโลกที่เขาใช้กัน

นี่ก็เหมือนกัน เราทำขึ้นมาก็เพื่อในวัด ในวัดขึ้นมาให้ได้ใช้ได้สอยร่วมกัน แล้วใช้สอยร่วมกัน ถ้ามันขาดแคลนมันก็ขาดแคลนด้วยกันเสมอ มันขาดก็ขาดแคลนด้วยกันหมด เวลามันมีก็มีเหมือนกันหมด มันเสมอภาคกันนะ มันก็ใช้สอยได้ มันก็เป็นปกติมาทำไมตอนนี้มาเป็นอย่างนี้ มันสะดุดไปหมดเลย แล้วสะดุดไปหมดเลย

แล้วเปิดทิ้งไว้อย่างนั้นเฉยๆ เปิดโดยที่ไม่ดูแลรักษาเลย น้ำมีค่านะ ที่ไหนมีน้ำที่นั่นมีชีวิต แล้วเขาก็แสวงหามา เขาทำมา นี่ดูแลรักษามา ดากแดดหัวโทงๆ นะ มองไปแล้วมันน่าสลดสังเวช มันต้องคิดสิ ว่าคนๆ หนึ่งเขามารับภาระแทนเราหมด คนๆ หนึ่งรับผิดชอบให้หมดเลย เอาน้ำ เอาสิ่งทีจำเป็นทีจะต้องใช้กับชีวิตมาประเคนให้ถึงทีเลย มาสนับสนุนใช้ชีวิตได้เต็มทีเลย แต่ทำกันอย่างนี้ทำกันจนมันใช้สอยกันติดขัดไปหมด มันทำได้อย่างไร!

แล้วบอกว่าจะประพฤติปฏิบัติ ยังไม่ต้องตั้งสติเลย ตั้งสติเข้ามาถึงภายใน คนเรามันต้องมีสติ มีสติมีสัมปชัญญะ คิดสิ่งใดสิ่งไม่คิดต้องยับยั้งมันไว้ ยับยั้งมันไว้ นี่มีสติเห็นไหม แล้วเราใช้ปัญญาอบรมสมาธิหรือใช้บริการมพุทธโธๆ นี่มันเรื่องหยาบมากนะ มันเรื่องหยาบเพราะอะไร เพราะมันเป็นวัตถุ แค่เราไม่ไปหยิบไปจับ เราไม่ไปยุ่งกับมัน มันก็ไม่มีปัญหาแล้ว แล้วความคิดในใจมันจะเลวร้ายขนาดไหน เราจะตามความคิดเราทันไหม แล้วเราบอกเราเป็นนักปฏิบัติไง

นี่ไง ข้อวัตรปฏิบัติ ให้เป็นเครื่องอยู่ ให้ใจมันอยู่กับข้อวัตรปฏิบัตินี้ไว้ ถ้ามีข้อวัตรมีปฏิบัติขึ้นมาให้หัวใจมันยึดสิ่งนี้ไว้ ยึดสิ่งนี้ไว้มันจะได้ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เห็นแก่ได้ ให้เห็นแก่หมู่คณะ ให้เห็นแก่กรรมวินัย ให้เห็นกับความจริง เพราะเห็นแก่ตัวมันเลยได้ แต่กิเลสตัณหาความทะยานอยาก ได้ตัณหาความทะยานอยากคือได้บาปอกุศล แล้วคนอื่นเขาก็เดือดร้อนไปด้วย

แต่เราทำคุณงามความดีนะ เราทำเป็นธรรมดา มีมากก็ใช้มาก มีน้อยก็ใช้น้อย ถึงจะมีมากก็ถือสันโดษนะ ถือสันโดษของเรา ประหยัดมัธยัสถ์ของเรา มีมากเราก็ใช้แต่พอประมาณ ถ้าไม่มีเลยเราก็แบ่งปันกัน นี่ถ้ามันเป็นธรรม แผ่นดินธรรม ถ้าแผ่นดินธรรมเราจะอยู่กันด้วยความเสมอภาค อยู่กันด้วยจิตใจที่ตายใจกันได้นะ

เวลาออกไปรูดงค์ด้วยกัน ไปบิณฑบาตอยู่ในป่าในเขา ได้อะไรมาก็แบ่งกันคนละครึ่ง ได้อะไรมาถ้า ๔ ก็หาร ๔ ถ้าไปด้วยกันนะไปด้วยกันสองสามองค์ ถ้าองค์ใดเห็นแก่ตัวนะได้มานะใช้สอยอยู่คนเดียว แล้วคนที่เขามาด้วยเขาจะไว้ใจเราได้ไหม แล้วเวลาไปเจอวิกฤติไปเจอสัตว์ร้ายไปเจ็บไข้ได้ป่วยแล้วใครจะดูแลล่ะ เขาจะดูแลเราได้อย่างไร เพราะเราเห็นแก่ตัว เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยก็อยากให้คนดูแล แต่เวลาความเป็นอยู่ขึ้นมาไม่เสมอภาค ไม่เคยคิดถึงคนอื่นเลย ไม่คิดถึงน้ำใจคนอื่น

ไม่ต้องเป็นห่วงหรือกว่ามันจะไม่มีใช้สอย ครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็นธรรม ท่านไม่เห็นแก่ตัว ท่านไม่สะสมไว้ ท่านจะไม่ทำให้เราอึดอัดขาดแคลนหรือ แต่ทำไมเราไปคิดเอง เราต้องสะสมของเราไว้ สิ่งใดต้องอุดมสมบูรณ์เฉพาะที่อยู่บริเวณของเรา เห็นใหม่นกมันยังมีรังมีรัง มันก็รักษารังของมันขึ้นมา เพื่อไข่ของมัน เพื่อลูกน้อยของมัน เพื่อความปลอดภัยของมัน นี่สัตว์มันยังมีปัญญา มันยังคิดได้

เราเป็นมนุษย์ แล้วเห็นภัยในวิภังการมาบวชเป็นพระด้วย แล้วมาบวชเป็นพระเห็นใหม่ นี่เราก็ต้องมีที่พักที่อาศัย เวลาถือธุดงค์วัตร เห็นใหม่ ธุดงค์อยู่ที่เรือนว่าง อยู่โคนไม้ อยู่โคนไม้ได้ ๘ เดือน ในพรรษาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่อนุญาตเวลาฝนตกเวลาอะไรต่างๆ ต้องให้มีที่มุงที่บัง ที่มุงที่บังไว้เพื่อหลบแดดหลบฝน ไม่ให้มันทุกขร้อนจนเกินไปนัก เราก็ต้องมีของเรา

ทีนี้คำว่ามีของเรา เห็นใหม่ แค่นี้มันเป็นงานปลีกย่อยมาก เราจะปฏิบัติเราก็ปฏิบัติได้ทั้งนั้นละ ๒๔ ชั่วโมง ที่เป็นธรรมดา เขาให้เราปฏิบัติได้ ๒๔ ชั่วโมงนั้นละ ถึงเวลาเราก็รดน้ำเป็นครั้งเป็นคราว นี่แค่นี้เอง ทำไมต้องเปิดทิ้งไว้ เห็นแล้วมันใช้ไม่ได้ มันเกินไป เวลาหน้าฝน ฝนมันตกชุ่มชื้นมันก็ไม่ต้องรด มันก็จะรดเฉพาะหน้าแล้งนี้ แล้วหน้าแล้งคุณใช้น้ำมันก็อึดอัดขาดแคลน มันเป็นเรื่องธรรมดา เพราะภัยแล้งมันมีของมันเป็นธรรมชาติของมัน

แต่มนุษย์ทำนี้มันรับไม่ได้ แล้วมนุษย์ที่เป็นพระด้วย แล้วประกาศตนว่าเป็นพระปฏิบัติด้วย เป็นพระปฏิบัติเขามีสติ นักปฏิบัติต้องมีสติ แล้วต้องมีปัญญา คนที่มีสติมีปัญญานี้แล้วไปเอาความเห็นแก่ได้เห็นแก่ตัวนี้ แล้วไปเหยียบย่ำหมู่คณะ มันเอาสติมาจากไหน สติมันอยู่ในไหน ถ้าสติมันอยู่มันจะมีความละเอียดไป

คูสิ เห็นไหม คูสิเด็กมันเล่นกัน มันเอาเปรียบคนอื่น เราเห็นเรายังว่าเด็กคนนี้อาเปรียบคนอื่น เรามองคนอื่นทำนี้เรารู้ได้ แต่เวลาเราทำ เวลาทำเราทำมาได้อย่างไร ขนาดนี้เรายังไม่ทันเลย เราไม่ทันความรู้สึกนึกคิดอย่างนี้ แล้วเราจะทันความคิดเราได้อย่างไร ถ้าเราจะทันสติปัญญา สติปัญญาเราทันจิตเราได้อย่างไร เราจะทันกิเลสในใจที่มันฟูขึ้นมาในใจได้อย่างไร ถ้ามันจะทันได้มันต้องมีสติปัญญา ฝึกมาจากข้างนอกนี้

ข้างนอกนี้เขาอยู่กับอตุกัตกจริตเคลนนะ คำว่าอตุกัตกจริตเคลนไม่ใช่อุปสรรคเลย ถ้าอยากจะทำเป็นสุขมันบริหารจัดการได้ สมัยนี้บริหารจัดการได้ทั้งนั้น แต่เอามาเป็นภาระ หนึ่ง เป็นภาระ สอง ศรัทธาเห็นไหม เขาส่งเสริมอยู่แล้ว เขาพร้อมที่จะทำทุกๆ อย่างให้เลย ใครๆ ที่เขามีสติปัญญาเขาอยากได้บุญ คำว่าบุญของเขา บุญคือส่งเสริมให้จิตใจเขาไปที่ดี ทำคุณงามความดีเพื่ออำนาจวาสนาบารมีของเขา เขาอยากทำ เขาอยากทำที่ๆ เขามั่นใจ เขาอยากทำสิ่งที่ว่าพระที่ปฏิบัติใช้สอยของเขาด้วยความเป็นธรรม เขาอยากทำ เขาอยากส่งเสริมมาก ถ้าจะหามันได้ทั้งนั้น จะทำอะไรมันก็ทำได้ แต่ทำแล้วมันเป็นภาระไหม

ก็เราบอกแล้วว่าเราบวชมาแล้วเหมือนนกมีปีกกับหาง นี่บิณฑบาตฉันแล้วก็บินไป เราจะไม่ติดกับเรื่องสิ่งนี้เอามาเป็นภาระให้นักนุ่งเดินไป แต่ในเมื่อนกยังมีรังมีรัง วัด เห็นไหม วัดยังเป็นสำนักปฏิบัติ คูสิพระก็มี ๒๐ - ๓๐ ญาติโยมเขาก็มาอาศัยวัดเหมือนกัน เขาก็ต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อความเป็นอย่างอยู่ อำนาจความสะดวกเพื่อชีวิตเท่านั้นนะ นกยังมีรังมีรัง ก็รังแค่อุอาศัย แค่อุอาศัย แค่อุอาศัยไปเท่านั้นนะ ไม่ใช่อยู่ด้วยความหุหุหุขนาดไหน

เราจึงเกียจมากไอ้ความหุหุหุ ถ้าความหุหุหุใครอยากความหุหุหุก็ไปอยู่โอเรียนเต็ลตี มึงไปอยู่โรงแรมไหนก็ได้ โรงแรมไหนเดี๋ยวนี้เขาเปิดสำนักปฏิบัติด้วยความ

สะดวกสบายเยอะเยอะไปหมด เราอยากอยู่กับสัจจะความจริง มีความจริงแค่ไหนก็อยู่
อย่างนั้น ครูบาอาจารย์ท่านให้ถือธรรมเป็นใหญ่

ธรรมเป็นใหญ่คือน้ำใจของคนเป็นใหญ่ น้ำใจ ความระลึกขี้ใจ ความมีสติปัญญา
เป็นใหญ่ ถ้าเราเป็นใหญ่ขึ้นมาแล้วไอ้เรื่องอย่างนี้มันเรื่องปลีกย่อย เป็นเรื่องไร้สาระมาก
ถ้าจิตใจคนที่เป็นครรรมเหมือนกันนะมันไม่ต้องสอน สมบัติผู้ดีมันไม่ต้องสอน คนมัน
รู้ยู่อะไรควรไม่ควร สมบัติผู้ดีต้องสอนด้วยหรือ

นี่แล้วเรากูลิ เราเป็นมนุษย์เห็นภัยในวิภูสงสารมาบวชเป็นพระ ถ้ามาบวชเป็น
พระเห็นภัยในวิภูสงสาร แล้วสิ่งที่ชำระล้างกิเลสมันมีแค่นี้เองหรือ มันมีแค่เครื่องอยู่
อาศัยนี้ใช่ไหม? มันก็ไม่ใช่อยู่ตรงนั้น เครื่องอยู่อาศัยมันก็เป็นการแสดงออกของน้ำใจ
ของคน ถ้าคนที่มึน้ำใจการอยู่อาศัยนี้เขาใช้เพื่อประหยัดมัธยัสถ์ เพื่อเผื่อแผ่คนอื่นใจ

เราใช้แต่น้อย ที่เหลือคนอื่นได้ใช้ ไอ้คนอื่นไม่มีได้ใช้เลย แล้วมันไปไหนหมด
น้ำไปไหนหมด อ้าว! ก็หลวงพ่อก็ให้รดน้ำต้นไม้ การรดน้ำต้นไม้เราก็ดูเฉพาะด้วยความ
จำเป็น วันไหนคูลิตี วันปกติถ้าไม่มีคนเขามาเราก็ดรดได้ เพราะน้ำมันมีของมัน แต่วันที่คน
เขามาวันนั้นเรารดแต่น้อยก็ได้ ปัญญาแค่นี้คิดไม่เป็นหรือ จะกินจะอยู่นี้ต้องให้บอก
ทุกคำเชียวหรือ จะกินจะอยู่มันก็ต้องคิดสิ วันจันทร์ถึงศุกร์เห็นไหม คนน้อย เราจะเริ่ม
ดูแล เราจะรดของเราให้ได้ ถ้ามีเสาร์อาทิตย์มีคนมาอาศัยอยู่ด้วย เขาต้องใช้ของเขา ถ้าใช้
ของเขาเขามีใช้นะ

เมื่อคืนเดินจงกรมอยู่นั้น เข้าห้องน้ำกัน เขามาเปิดล้างมือ นี่ฟ้อๆ ทุกคนเปิดแล้วก็
เดินวนกันเลยนะ เปิดทุกอัน เรายืนคูอยู่นั้น นี่มันเป็นอะไรละ เขามาเปิดนะ ไปวัดนั้นเข้า
ห้องน้ำแล้วไม่มีน้ำ พอไม่มีน้ำเขาไปบอกต่อกัน เดี่ยวเออะมาหาเต็มเลย หลวงพ่อขาด
แคลนใช่ไหม เดี่ยวเขาจะมาส่งเสริมทันทีเลย นี่ธรรมดานะ พอถึงตกเย็นแล้วน้ำมันก็จะ
ของมัน นี่เขามาเข้าห้องน้ำกัน เราเดินจงกรมอยู่นี่ตอนเย็น แล้วเขาก็เปิดน้ำล้างมือ เปิดมา
มีแต่ลม แล้วเขาก็เดินไปที่ ๑ ๒ ๓ ๔ เขาเดินไปเปิดทุกอัน นี่เพราะอะไร เพราะเราบริหาร
จัดการไม่เป็น ถ้าเราไม่ฟุ่มเฟือยถึงเวลาแล้วเขามาเขาใช้สอย ออกไปแล้วเขาก็ไม่ไปพูด
ต่อ ไม่พูดต่อมันก็ไม่เป็นภาระของพวกเรา แต่โดยทั่วไปเขาชอบ ออเฮอะ ลอละเอะอยาก
ให้คนสนับสนุน ที่นี้ขาดแคลนไอนั้น ที่นั่นขาดแคลนไอนี้ “ไม่! ” ขาดแคลนน้ำใจพวก

มีงอะ ถ้าพวกมีงมีน้ำใจดูแลต่อกันมันจะไม่ขาดแคลน มันจะขาดแคลนตรงไหน ของมันมีอะ แต่มันขาดแคลนเพราะความไม่มีน้ำใจต่อกัน ความเห็นน้ำใจเพื่อเผ่กัน ถ้ามันมีน้ำใจเพื่อเผ่กันมันจะเอาอะไรมาขาดแคลน ของมีน้อยมันก็เพื่อเผ่กันได้ มันก็ดูแลกันได้ ถ้ามันทำได้มันจะไม่มีปัญหาขึ้นมา นี้ของแก่นี่เอง

แต่มันแก่นี่เองนะ แต่ทฤษฎีมานะของคน เพราะอะไร เพราะปัญหาอย่างนี้มันเกิดขึ้นมา เพราะอะไร เพราะผู้ใหม่มันเข้ามาใช่ไหม ก็ได้บอกได้เจอกันมาทุกคน เวลาเราเตือนใครนะ ถ้ามันเป็นกรรม เราก็ต้องคิดได้แล้ว เวลาใครทำผิดนะ ครูบาอาจารย์ท่านแนะว่าอย่างนี้ไม่ควรทำ

เราอยู่กับครูบาอาจารย์มาเราฟังมาตลอด ถ้าสิ่งใดไม่ควรทำเราจะงดเว้นเลย คนอื่นทำผิด เราทำก็ต้องผิด เวลาบอกคนนั้นไม่ควรทำ ทำอย่างนี้ไม่ได้นะ แต่ฉันจะทำ ฉันเป็นคนพิเศษ ฉันทำอะไรแล้วทุกอย่างต้องถูกหมด นี่ไง มันเห็นแก่ตัวทั้งนั้น เห็นแก่ตัวเห็นแก่ได้ เห็นแก่ได้คือได้กิเลส เห็นแก่ได้คือได้ทฤษฎีมานะ

ถ้าเห็นแก่กรรมๆ นะ คนเราเสมอกัน พระกัศิณ ๒๒๗ เท่ากัน เวลาบวชมา เห็นใหม่ เรามีศีลเสมอกันนะ เราเคารพกันบูชากันเพราะคุณธรรม ใครมีคุณธรรม ใครมีน้ำใจ ใครมีความเผื่อแผ่ เราจะบอกคนๆ นี้เป็นคนที่ดี นี้พระองค์นี้เป็นพระที่ดี ถ้าเป็นครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์องค์นี้เป็นครูบาอาจารย์ที่ดี ครูบาอาจารย์ที่ดีท่านเผื่อแผ่ ท่านดูแลลูกศิษย์ลูกหา ท่านดูแลพระผู้น้อย พระผู้น้อยทำผิดทำถูกท่านคอยส่งเสริม คอยบอก คอยแนะ คอยชี้แนะ นี่เป็นที่พึ่งอาศัยของเราได้ เราตายใจได้ มีสิ่งใดเราจะปรึกษาพระองค์นี้ มีสิ่งใดที่เราขาดตกบกพร่องเราจะปรึกษาครูบาอาจารย์องค์นี้ เพราะครูบาอาจารย์องค์นี้ท่านเป็นกรรมเพราะเราเคยอยู่กับท่าน เราเคยสัมผัสท่าน ท่านมีเมตตา ท่านพูดด้วยความเป็นจริง

นี่มันลงใจ มันไว้ใจอะ ถ้ามันลงใจมันไว้ใจ เห็นใหม่ ถ้ามันมีน้ำใจต่อกัน มีคุณธรรมต่อกัน เขาเรียกมันเอื้ออาทรนะ มันคิดถึงกัน มันคิดถึงน้ำใจต่อกัน มันคิดถึงกันตลอด เห็นใหม่ นี่ความคิดถึงกันมันก็อบอุ่นใช่ไหม ถ้ามันทำได้ไง ถ้าเป็นกรรม ถ้าไม่เห็นแก่ได้ไม่เห็นแก่ตัวมันจะมีบารมี มันจะมีคนที่ไว้วางใจ แล้วไว้วางใจ

เราไปที่ไหนมันก็.. คีล.. ผู้ใดมีศีลเข้าสังคมใดก็ได้ สังคมใดที่มันสะอาดบริสุทธิ์ เราเข้าได้ทั้งนั้น ผู้มีศีลมันองอาจกล้าหาญ ผู้ที่ศีลดีทำอะไรดี ๆ ลับ ๆ ไม่กล้าเข้าสังคม ถ้าไม่กล้าเข้าสังคมนีเราก็คย้อนกลับมาที่เราเลย เขาก็พูดเหมือนกัน ไอ้หงบไม่กล้าไปไหนเลย คีแต่อยู่ในรูของตัวเอง คีแต่เห่าอยู่แต่ในบ้าน คีแต่เห่าแต่ในรูไม่กล้าออกสังคม สังคมอย่างนั้นต้องออกหรือ

สังคมมันคืออะไรละ สังคมคือสังฆะ สังคมคือหมู่คณะ สังคมคือสิ่งที่มีคุณธรรม แล้วออกไปนี่ ออกไป เห็นไหม หลวงตาท่านบอกว่า ปล่อยหมาเข้าถาน พอปล่อยหมาเข้าถานมันไปกินจี้ละ พอปล่อยหมาเข้าถานมันก็ไปแย่งกินจี้กัน ดึงกันหางขาดมันก็ไม่ออกมา นีก็เหมือนกัน จะต้องไปเข้าสังคมอย่างนั้นไซ้ไหม ต้ององอาจกล้าหาญเป็นหมาเข้าถานไซ้ไหม ถ้าหมาเข้าถานกูไม่ไป กูไม่ไซ้หมา แต่ถ้าเอาความจริงกันสิ

เวลาพูดมันก็ต้องมีเขามิเราทั้งนั้นนะ จะบอกว่าเวลาว่าแต่เขา ไม่เคยคิดถึงตัวเองเลย ผู้ที่มีศีลองอาจกล้าหาญเข้าได้ทุกสังคม แล้วตัวเองไม่เคยออกสังคมเลย ก็กูไม่ไซ้หมา กูทำไมจะเข้าไปกินจี้กับพวกมึง แต่ถ้าเป็นธรรมสิ เป็นธรรมบอกมา ที่ไหน ที่ไหนก็ได้ถ้ามันเป็นธรรมนะ

ฉะนั้น ถ้าเป็นธรรมเป็นธรรมที่ไหน มันเป็นที่หัวใจของเรา มันเป็นที่ปฏิสนธิจิต ถ้าปฏิสนธิจิตมันมีแต่อวิชา มีแต่พญามารครอบงำมันอยู่ นั้นนะ มันเป็นกิเลสตั้งแต่ตรงนั้น มันถึงเห็นแก่ได้เห็นแก่ตัว แล้วมันเห็นแก่ได้เห็นแก่ตัวมันก็ได้แต่กุศล ได้แต่เป็นบาปเป็นกรรม ได้แต่เป็นภาระหมู่คณะ เป็นให้คนอื่นแบกหาม นีแล้วพูดอย่างนี้เราเสียใจมาก ทำไมต้องให้คนอื่นมาแบกหาม คนที่เขาแบกเขาหามเขาทุกข์เขายาก แต่เขามีน้ำใจ เขาเสียสละ เขาเสียสละแบกหามข้อวัตรปฏิบัติ แบกหามปัจจัยเครื่องอาศัยสำหรับพวกเรา แล้วความจริงต้องทำด้วยกันมันถึงจะเสมอภาค แต่เราก็กินไว้

นี่ใครที่บวชมาแล้ว ทุกคนเห็นภัยในวัฏสงสารก็อยากประพฤติปฏิบัติ แล้ววัดที่ปฏิบัติเราก็คือพระมา เราก็คือเฒ่ามา มีแต่จี้ไม้ทั้งนั้น เห็นหลวงตาบอกว่าเรารักพระ เราถนอมพระ ไอ้พวกนั้นก็พูดรักพระถนอมพระ รักพระถนอมพระแล้วมันก็เอาไปทำงาน เอาไปหาความดีความชอบ ไปไหนก็ให้มีพระล้อมหน้าล้อมหลัง ว่าฉันมีศักยภาพ มีพระมาก เวลาไปฉันที่ไหนก็เอาพระไปล้อมหน้าล้อมหลังกันไป พวกมันไปตายทั้งนั้น โคนำฝูง

ที่โง่อะ มันพาหมูโคนั้นไปตายในวังน้ำวน โคนำฝูงที่มันฉลาดมันจะนำฝูงโคนั้นออกจากวังน้ำวน

ครูบาอาจารย์ท่านพาเข้าป่า ครูบาอาจารย์เวลาออกวิเวกไปท่านให้เข้าป่าเข้าเขาไป ท่านไม่ให้เข้าไปในเมืองที่โคจร นี่มันเป็นที่สังคมของเขา ไปทำไม นี่ไปเห็นสี่เขียวสี่แดงไปคลุกคลีกับเขา แล้วกลับมา ก็ไปคึดออเซาะล่อเลาะกับเขาอยู่นั่นนะ แต่เวลาเข้าป่าเข้าเขาในที่วิเวกมันไม่ไป นี่โคนำฝูงไง แล้วทำไมต้องไป

แต่ถ้าเราออกวิเวกของเรา เราพากันทำเพื่อคุณงามความดีของเรา เพราะข้อวัตรปฏิบัติมีหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านวางของท่านไว้ วางไว้ ท่านห่วงใยศาสนทายาท ท่านห่วงพวกเรานี้ เราจะมึร้อมมึรอยไหม? เราจะมึทางเดินไหม? เวลาคนที่ประพฤติปฏิบัติขึ้นมาทีน้อยเนื้อต่ำใจว่าเกิดไม่ทันองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเป็นลูกกำพร้า พ่อแม่ก็ไม่มี ปฏิบัติไปก็คั้นๆ เคาๆ ไป พยายามค้นคว้าไปก็ไม่มีทางออก

แล้วหลวงปู่เสาร์หลวงปู่มั่นท่านก็ประพฤติปฏิบัติของท่านมา ท่านคั้นคั้นไปจนถึงที่สุดแห่งทุกข์ของท่าน แล้ววางข้อวัตรปฏิบัติ นี่ครูบาอาจารย์เราอยู่ป่าอยู่เขาตัดขาดแคลนมาขนาดไหน ท่านองอาจกล้าหาญ ท่านมีแต่ความรื่นเริง ท่านมีแต่ความสุขของท่าน ท่านไม่เหมือนเรา ออเซาะ ล่อเลาะ นุ่นก็ขาดแคลน อาหารก็กินไม่ได้ อากาศก็ไม่ดี อากาศมันกดคั้น โอ้ย..ไร้สาระ ไร้สาระมาก มีครูบาอาจารย์ท่านเป็นแบบอย่าง ถ้าประพฤติเป็นแบบอย่างนะ ถ้าเราจะทำตามครูบาอาจารย์ที่ดี เราจะทำตามครูบาอาจารย์ที่ท่านองอาจกล้าหาญ ท่านเผชิญกับวิกฤติมาทั้งชีวิตทั้งนั้นนะ

ไอ้เรื่องอย่างนี้มันไร้สาระมากนะ มันไม่จำเป็นต้องเอามาพูด เราไม่ค่อยพูดเรื่องอย่างนี้เลย เพราะเราถือว่าพูดไปมันเป็นการอวดอ้างกัน คนที่มันเคยผ่านวิกฤติมา มันเคยผ่านมา เรื่องอย่างนี้มันเป็นเรื่องไร้สาระมากเลย แต่ในเมื่อเราเข้ามาอยู่วัด วัดนี้มันเป็นที่สาธารณะ เป็นที่พึ่งของพระที่มาจากจตุรทิศที่ยังไม่ได้มา ให้มา ที่มาแล้วอยู่ร่มเย็นเป็นสุข

ศรัทธาไทย ศรัทธาที่เขาอยากจะทำที่วิเวกของเขา เขาอยากจะทำที่ประพฤติปฏิบัติของเขา เขาก็มาพึ่งพาอาศัย นี่เขาพึ่งพาอาศัยสิ่งใดมา มันก็แค่พอใช้พอสอยไปเท่านั้นแหละ มันก็ไม่พุ่มเฟือยอะไรไปหรอก แต่เวลาเขามาแล้วเขามาเห็นสภาพแล้วนี่

เดี๋ยวมันเป็นการเรานะ ศรีธธาไทย เห็นไหม ใครทำประโยชน์กับสาธารณะ ประโยชน์กับสังคม เขาจะช่วยเหลือที่นั่น

แต่เราไม่ต้องการ เราไม่ต้องการ เราทำของเราตัวเอง แต่ทำของเราตัวเองมันก็พอใช้พอสอยด้วยความประหยัคมัธยัสถ์ของเรา ไม่ใช่ทิ้งๆ ขว้างๆ ไอ้ที่ใช้โดยเต็มที่แล้วมันขาดแคลนเราไม่เสียใจเลย ใครใช้อะไรเพื่อเป็นประโยชน์นะ ไม่มีบอก จะหามาให้แต่เนี่ยมันเปิดทิ้งเสียเฉยๆ แหม เสียใจมาก เปิดทิ้งไว้เฉยๆ อะ เปิดทิ้งไว้ไม่มีประโยชน์อะ แล้วคนที่หามา มันหามาเกือบเป็นเกือบตาย แหม เสียใจ.. เสียใจมาก.. เสียใจว่ามันไม่สมควร แม้แต่ทางฆราวาสศฤหส์ถ์เขายังไม่ทำกันอย่างนี้ เพราะอะไร สิ่งที่ขาดแคลนเขาเจือจางกันนะ

คูลี เขาแย่งน้ำทำนากัน จนมีเรื่องมีราว แข็งความมีเรื่องมีราวกัน ฆ่ากันจนเสียชีวิต เขาแย่งชิงกันเพื่อเอามาเป็นประโยชน์กับเขา แต่เนี่ยเราเป็นพระ เราเป็นพระนะ เราเป็นพระเราควรทำอย่างนั้นไหม ถ้าไม่ควรทำอย่างนั้น ก็แค่เราบริหาร แค่อับสายยาง แล้วไม่อยู่ก็ปิดก็เท่านั้น ถ้าไม่สะดวกก็ไม่ต้องทำ ไม่สะดวกไม่ต้องทำ ไม่ต้องเปิดทิ้ง ถ้ามันสะดวกเราก็อับสายยางนี้ เราก็คิดของเรา เวลาเราจะไปเราก็ปิดน้ำก็ทำนองเอง เห็นแก่ได้ เห็นแก่ตัว แล้วเป็นการคนอื่น เอวัง